

Participatieplan locatiezoektocht opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne

Opzet – versie 2 – 29 april 2025

Inhoudsopgave

Participatieplan locatiezoektocht opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne	1
1) Inleiding, context en voorgeschiedenis	2
2) Korte termijn planning & deadlines	2
3) Doel participatieproces.....	3
4) Doelgroepen / stakeholders	3
5) Impact en participatieniveau	3
6) Participatieruimte	4
7) Werkvorm(en).....	6
8) Gemeenteraad, bestuurders en projectorganisatie.....	7
9) Communicatie	7

1) Inleiding, context en voorgeschiedenis

Er is landelijk een tekort aan opvangplekken voor alle groepen vluchtelingen: minderjarigen, Oekraïners, statushouders en asielzoekers. Het realiseren van voldoende en geschikte opvangplekken is voor veel gemeenten een grote uitdaging. De wet 'gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (hierna Spreidingswet), die op 1 februari 2024 in werking trad, heeft als doel voldoende opvangplekken te realiseren en asielzoekers eerlijk te verdelen over alle gemeenten in Nederland. Op dit moment is het onzeker of de wet gehandhaafd blijft. Gemeente Ouder-Amstel heeft echter aangegeven haar maatschappelijke verantwoordelijkheid te willen nemen en wil de wet uitvoeren. Volgens de wet dient de gemeente uiterlijk op 1 juli 2025 91 opvangplekken voor asielzoekers te realiseren. Op dit moment biedt Ouder-Amstel onderdak aan 30 minderjarige asielzoekers (amv's), wat betekent dat het college nog een locatie moet vinden voor 61 asielzoekers.

Om aan deze taakstelling te voldoen, heeft het college in 2023 en 2024 onderzoek laten uitvoeren naar geschikte locaties binnen Ouder-Amstel voor asielopvang. Dit resulteerde uiteindelijk in twee mogelijke locaties, waarover geparticipeerd is. Tijdens drie drukbezochte informatieavonden in juni 2024 is er met inwoners gesproken over de opvang van vluchtelingen en specifiek over de locaties. Het college heeft tijdens deze avonden vragen beantwoord en de zorgen, bezwaren en emoties van de inwoners opgetekend. Uiteindelijk bleek dat de locaties toch niet geschikt waren en besloot het college om in het najaar van 2024 eerst opnieuw in gesprek te gaan met de gemeenteraad.

De gemeenteraad verzocht het college om samenwerking te zoeken met omliggende gemeenten met betrekking tot de huisvesting van asielzoekers en vluchtelingen uit Oekraïne. De spreidingswet biedt de mogelijkheid om opvangplekken regionaal uit te wisselen. Het college van Ouder-Amstel heeft vervolgens contact gezocht met de gemeente Amstelveen. Amstelveen heeft aangegeven de opvang van 61 extra asielzoekers op zich te kunnen nemen op een nieuwe locatie in Amstelveen-Zuid. Dit zou de resterende taakstelling van Ouder-Amstel vervullen. Daartegenover heeft het college van Ouder-Amstel, onder voorbehoud van de goedkeuring van de raad, toegezegd vanaf december 2025 opvang te realiseren voor 90 vluchtelingen uit Oekraïne. De opvang is in eerste instantie tot maart 2027, met de mogelijke optie tot verlenging.

Door deze afspraak is de gemeente Ouder-Amstel op korte termijn op zoek naar een nieuwe locatie voor de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne. Dit participatieplan richt zich op deze zoektocht.

2) Korte termijn planning & deadlines

Vanwege de gemaakte afspraak tussen Ouder-Amstel en Amstelveen is er sprake van aanzienlijke tijdsdruk. Amstelveen wenst namelijk een deel van de vluchtelingen uit Oekraïne in december te verhuizen. Bovendien verblijft een deel van de vluchtelingen uit Oekraïne al langere tijd in hotels, wat niet langer wenselijk is. Ouder-Amstel neemt deze vluchtelingen uit Oekraïne over, zodat zij in de regio kunnen blijven. Bovendien heeft Ouder-Amstel al ruime ervaring met het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne op verschillende locaties binnen de gemeente. Deze opvang is succesvol te noemen. Er was sprake van bereidheid tot hulp en vrijwilligerswerk onder de inwoners. De vluchtelingen maken het, naar omstandigheden, goed. Er zijn geen noemenswaardige incidenten.

Belangrijkste momenten binnen de bestuurlijk/politieke besluitvorming in Ouder-Amstel:

- 1 april (concept)presentatie voor raadscommissie in college
- 3 april bespreking van raadsbericht in commissie Ruimte & Gebiedsontwikkeling

- Woensdag 7 mei – eerste participatiebijeenkomst / aanleveren stukken voor collegebespreking(college- en raadsvoorstel en andere bijlagen voor raadsbehandeling)
- Donderdag 8 mei – aanleveren participatie verslag voor collegebespreking.
- Dinsdag 13 mei – besluit college over raadsvoorstel inclusief participatieplan.
- Donderdag 15 mei – aanleveren stukken voor Presidium.
- Presidium: 19 mei
- Commissie: 12 of 19 juni (afhankelijk besluit Presidium)
- 26 juni raadsbehandeling
- Eind augustus - tweede participatiebijeenkomst
- September/Oktober - terugkoppeling participatie naar betrokkenen en evaluatie over de participatie (binnen 2 maanden na de laatste bijeenkomst)

3) Doel participatieproces

Het participatieproces draagt bij aan de volgende doelen:

- a. Inwoners, ondernemers en andere betrokken partijen (hierna: inwoners) voelen zich geïnformeerd;
- b. Inwoners hebben hun vragen en zorgen kunnen uiten en voelen zich gehoord;
- c. Inwoners hebben kunnen meedenken over maatregelen nodig voor goede opvang op de door de raad goedgekeurde locatie;
- d. Er is meer begrip en draagvlak voor het besluit;
- e. De gemeente benut kennis, ervaring en inzet van inwoners tot een goed functioneren van de opvang(locatie) voor inwoners en vluchtelingen.

4) Doelgroepen / stakeholders

We onderscheiden de volgende drie doelgroepen:

1. Directe omgeving van de locatie (inwoners, ondernemers, andere organisaties) binnen gemeente Ouder-Amstel;
2. Directe omgeving van de locatie (inwoners, ondernemers, andere organisaties) buiten de gemeente Ouder-Amstel (als de locatie in de buurt van gemeentegrenzen ligt);
3. Alle inwoners, ondernemers en organisaties binnen de gemeente Ouder-Amstel.

Daarnaast worden lokale maatschappelijke organisaties (o.a. instellingen, verenigingen, kerken, lokale samenwerkingspartners, onderwijsinstellingen, hulpdiensten, vrijwilligers) betrokken. De gemeente en de vluchtelingen uit Oekraïne zullen de hulp van deze organisaties nodig hebben, aangezien vluchtelingen vaak kleinere netwerken hebben en veel baat hebben bij ondersteuning en begeleiding. De meeste voor Ouder-Amstel nieuwe vluchtelingen hebben reeds een netwerk vanuit hun verblijf in Amstelveen. Ook dit netwerk vanuit Amstelveen wordt bij de participatie betrokken door ze te attenderen op de participatiebijeenkomsten c.q. ze hiervoor uit te nodigen.

Hoewel dit participatieplan niet specifiek op hen gericht is, moeten we ook de vluchtelingen uit Oekraïne zelf hier noemen. Zij hebben een groot belang bij een goed uitgevoerd participatieproces. Dit draagt bij aan hun goede integratie binnen de gemeente.

5) Impact en participatieniveau

De opvang van vluchtelingen is een onderwerp waar inwoners en media veel aandacht voor hebben. De historie van de gemeente op dit terrein werkt twee kanten op. Enerzijds kan de niet-succesvolle poging uit 2024 aanleiding zijn om het handelen van de gemeente nu nog kritischer te volgen. Het gaat hier dan om (gebrek aan) vertrouwen in de gemeente,

ongenoegen over beleid op andere onderwerpen of andere onderwerpen die aanleiding kunnen zijn voor het uiten van weerstand. Anderzijds kan de keuze om nu voor samenwerking met Amstelveen en de opvang van Oekraïners te kiezen, uitgelegd worden als een blijk van luisteren naar raad en inwoners en leren van het verleden.

De specifieke locatie is sterk bepalend voor zowel draagvlak als weerstand. In de Werkstad zal de weerstand naar verwachting beperkt zijn. Hier zullen mogelijk ondernemers zich enige zorgen maken over de effecten op hun bedrijfsvoering, de veiligheid en de waarde van hun vastgoed. Er zullen ook inwoners zijn die opvang op een bedrijventerrein ongeschikt vinden vanwege gebrek aan interactie met inwoners. Over het algemeen is de inschatting dat de impact in de Werkstad veel beperkter is dan die in en rond de dorpskernen.

Concluderend kunnen we stellen dat de impact als 'gemiddeld tot hoog' gekwalificeerd moet worden (op basis van de hiervoor ontwikkelde 'quick scan impact') en daarmee het participatieniveau eveneens als 'gemiddeld tot hoog'. Uit de impactanalyse komt voort dat de impact hoog is als het gaat om belangen, de politieke gevoeligheid, er meerdere partners bij betrokken zijn en sommige inwoners het huisvesten van vluchtelingen als impopulaire beslissing zien. Op andere onderwerpen wordt gemiddeld of laag gescoord, zoals de gevolgen voor inwoners, impact op collega's, (ontbreken van) media-aandacht en / of negatieve signalen.

6) Participatieruimte

De participatieruimte (waar kan en mag wel of niet over worden meegedacht) daarentegen is beperkt, ingegeven door onderstaande punten:

- Wettelijke kaders (verplichting uit de Spreidingswet) zorgen voor een taakstelling per gemeente;
- De maatschappelijke verantwoordelijkheid die de gemeente hierin wil nemen;
- De impact van regionale afspraken (Amstelveen);
- Voorwaarden waar een geschikte locatie aan moet voldoen en de complexiteit hiervan. Er zijn vele factoren die bepalen of een locatie wel of niet geschikt is. Denk aan ligging, omvang, de afhankelijkheid van / medewerking van eigenaren van locatie of bestaand vastgoed, ontsluiting, enz. Dit is erg complex om in een participatie bijeenkomst voor te leggen;
- De gemeente heeft zelf geen locaties en is dus afhankelijk van de medewerking van een vastgoedeigenaar. Dit beperkt in sterke mate het aantal locaties dat überhaupt in aanmerking komt;
- Tijdsdruk, die voortkomt uit de beoogde afspraak met Amstelveen (opvang per 1 december).

Het is van belang om bij de start van het participatieproces scherp te hebben wat de participatieruimte van de deelnemers is – en om dit ook duidelijk te communiceren naar de deelnemers. Om dit gesprek met inwoners aan te gaan en de verwachtingen op de juiste manier te managen, is het belangrijk de betrokkenen van tevoren en gedurende het proces goed te informeren en mee te nemen in het proces. Met als doel dat inwoners kennis hebben van de vragen, opdrachten, dilemma's en afwegingen waar de gemeente voor staat. Deze informerende fase, die voorafgaat aan de fase van meedenken, valt dus te kwalificeren als *mee-weten* en maakt onderdeel uit van de eerste (van de twee) bijeenkomst.

Tijdens de participatiebijeenkomsten wordt met de aanwezigen in gesprek gegaan. Dat kan over allerlei zaken gaan waar vragen of zorgen over zijn. Dat neemt niet weg dat in een aantal zaken de gemeente zelf de keus maakt en dit dus niet aan aanwezigen wordt voorgelegd. Het gaat dan over:

- Of de gemeente Ouder-Amstel moet voldoen aan de taakstelling voorkomend uit de Spreidingswet;
- Of de gemeente Ouder-Amstel in dezen moet kiezen voor de samenwerking met Amstelveen;
- Of de gemeente Ouder-Amstel derhalve minimaal 80-90 extra vluchtelingen uit Oekraïne gaat opvangen;
- Op welke locatie de gemeente Ouder-Amstel deze 80-90 extra vluchtelingen uit Oekraïne gaat opvangen.

De insteek is te werken met twee participatiemomenten, eentje dit voorjaar en eentje direct na de zomer.

- De bijeenkomst dit voorjaar is primair informierend: betrokkenen bijpraten over hetgeen afgelopen jaar gebeurd is, als ook de afspraak die nu met Amstelveen is gemaakt. Gecommuniceerd zal worden wat het zoekgebied is, namelijk de Werkstad. Er wordt nog geen locatie bekend gemaakt, er wordt wel met eigenaren gesproken, aanwezigen kunnen nog wel suggesties doen – voor het geval de locaties die nu onderzocht worden uiteindelijk geen doorgang kunnen vinden.
- De tweede bijeenkomst direct na de zomer (eind augustus / begin september) biedt betrokkenen de mogelijkheid mee te denken over de inrichting en het (sociale) beheer van de locatie. Er wordt geïnventariseerd welke vragen inwoners en ondernemers hebben en welke zorgen er leven. Betrokkenen kunnen oplossingsrichtingen aandragen, om rekening mee te houden bij de inrichting en het beheer van de locatie. De opbrengst van de participatie wordt gebruikt als advies voor eventuele aanvullende maatregelen op en rond de locatie. Deze input wordt meegenomen in de verdere uitwerking daar waar nodig en wenselijk. Als bepaalde adviezen van inwoners niet worden overgenomen, wordt beargumenteerd waarom niet.

Tijdens de tweede bijeenkomst wordt in het gesprek met inwoners ingegaan op de vragen:

1. Op welke manier bestuur, inwoners en ondernemers de opvang van Oekraïense vluchtelingen op de gekozen locatie in Ouder-Amstel zo kan organiseren en uitvoeren dat iedereen (inwoners, ondernemers en vluchtelingen) zo plezierig en veilig mogelijk kunnen samenwonen en samenwerken?
2. Wat vinden inwoners en ondernemers belangrijk?
3. Waar moet de gemeente extra aandacht voor hebben?

Na uitvoering van de eerste participatiebijeenkomst vindt terugkoppeling plaats middels een verslag, die online gepubliceerd zal worden en met aanwezigen – mits email bekend - zal worden gedeeld. Bij de tweede bijeenkomst zal kort worden teruggegrepen op deze eerste bijeenkomst en de uitkomsten daarvan. Na uitvoering van de tweede bijeenkomst wordt eveneens een verslag opgesteld, waarin de resultaten van de tweede bijeenkomst zijn opgenomen en waarin wordt aangegeven of en hoe de input uit de participatie is verwerkt.

Onder deze participatie valt ook het ophalen van en gebruik maken van de kennis, ervaring en bereidheid tot inzet van bijvoorbeeld inwoners, verenigingen, kerken, lokale samenwerkingspartners, onderwijsinstellingen, hulpdiensten, vrijwilligers. Met als beoogde doelen:

- Lokale maatschappelijke organisaties voelen zich betrokken en geïnformeerd
- Initiatieven van deze maatschappelijke organisaties benutten
- Capaciteiten van deze maatschappelijke organisaties kunnen worden aangepast op de nieuwe doelgroep en of vergroot

Deze betrokkenen worden geïnformeerd over de eerste bijeenkomst (en mogen hier uiteraard bij aanwezig zijn) en voor de tweede bijeenkomst uitgenodigd. Dit zoeken naar samenwerking kan bestempeld worden als *meewerken*.

7) Werkvorm(en)

In het volledige participatieproces zijn drie fasen te onderscheiden:

- 1: Informeren
 - 2: In gesprek gaan
 - 3: Terugkoppeling van opbrengst en verantwoording
- Dit is voor beide participatiemomenten hetzelfde.

Fase 1

Inwoners worden geïnformeerd via online en offline media: inwonersbrieven, publicaties in het Weekblad voor Ouder-Amstel, publicaties op de websites en via sociale media.

Fase 2

De uitvoering van participatie is in fase 2 een combinatie van twee fysieke informatieavond(en), gecombineerd met en ondersteund door online middelen. Over deze bijeenkomsten vindt terugkoppeling plaats via verslaglegging dat online zal worden gedeeld.

De inwoners denken mee in de beleidsuitvoering, de input kan worden meegenomen in de daadwerkelijke uitvoering. Dit is een advies van inwoners aan de gemeente en hoeft niet volledig te worden overgenomen.

Voor wie: Inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Men wordt via de media (weekblad / websites) uitgenodigd. Ondernemers in de Werkstad worden persoonlijk uitgenodigd, voor zover de gemeente gegevens van hen heeft (vanuit de gebiedsontwikkeling).

Uitnodiging: In de uitnodiging staat expliciet waar het wel en niet over gaat. In de uitnodiging laat het college weten dat de gemeente graag de belangen, zorgen en ideeën van bewoners en andere belanghebbenden wil horen.

Datum eerste bijeenkomst: Woensdag 7 mei.

Datum tweede bijeenkomst: eind augustus of uiterlijk begin september

Tijd: In de avonden circa 19.00-22.00 uur.

Locatie: 1e bijeenkomst: Dorpshuis Duivendrecht; 2e bijeenkomst: nader te bepalen, in de buurt van de opvanglocatie.

Gespreksleider: Plenaire aftrap door gemeente, daarna rondloop / tafels met voldoende vertegenwoordiging vanuit de gemeente

Rol college: Zichtbare betrokkenheid van de portefeuillehouder door aanwezigheid en korte plenaire aftrap. Daarnaast ook rol als spreker/beantwoorden van vragen.

Aantal deelnemers: Naar verwachting circa 25 - 50 personen voor eerste bijeenkomst en 100 - 150 voor de tweede bijeenkomst.

Vooraf inschrijven: Ja, maar niet ingeschrevenen zijn ook welkom.

Pers: Is welkom, openbare bijeenkomst. Worden wel apart opgevangen en begeleid door medewerker van communicatie en afspraken over filmen, fotograferen enz. Vaste tijd voor vragen bestuurder in aparte ruimte of rustige hoek.

Sociale media: Monitoring sociale media voorafgaand, tijdens en na de bijeenkomst.

Fase 3

Succesvolle participatie is alleen mogelijk wanneer er op een transparante en heldere manier inzicht wordt gegeven in wat er tijdens de participatierondes is opgehaald en hoe deze input is verwerkt. De opbrengst van de eerste bijeenkomst wordt kort samengevat in een verslag en bijgevoegd bij het raadsvoorstel en wordt daarmee openbaar gemaakt. Tijdens de tweede bijeenkomst zal kort bij deze uitkomsten worden stilgestaan. De opbrengst van de tweede participatiebijeenkomst worden verwerkt in een verslag, waarin wordt aangegeven welke participatieresultaten wel worden meegenomen en welke niet, én waarom. Dit verslag wordt op de websites van de gemeente gepubliceerd en zo mogelijk aan aanwezigen nagezonden per mail.

8) Gemeenteraad, bestuurders en projectorganisatie

Het college van B&W is verantwoordelijk voor de uitvoering van het participatieproces. De raad is eindverantwoordelijk. Het college komt met een voorstel voor een locatie, de raad neemt een besluit over de locatie, waarbij de insteek is dat dit op 26 juni plaatsvindt.

De opvang van vluchtelingen heeft raakvlakken met verschillende domeinen en portefeuilles.

- Wethouder Victor Frequin is bestuurlijk opdrachtgever en nauw betrokken bij het proces vanwege zijn portefeuille huisvesting en wonen.
- Wethouder Erika Spil is betrokken vanwege haar portefeuille samenlevingszaken, verantwoordelijk voor opvang en begeleiding van vluchtelingen.
- Portefeuillehouder Participatie is betrokken bij het participatieplan en de communicatie.

Het college zal de raad actief informeren over de voortgang van het project om te komen tot een locatie, als ook de resultaten van de participatie (van beide geplande bijeenkomsten).

Er werkt een team van mensen vanuit verschillende achtergronden aan dit project. Er is kennis aanwezig vanuit realisatie van locaties (gebiedsontwikkeling) en kennis vanuit sociaal domein – ook met het oog op de beheerfase na realisatie. Collega's vanuit communicatie en participatie en financiën zijn actief aangehaakt.

9) Communicatie

Fase 1: Informeren:

- Gemeentenieuws op de eigen website van Ouder-Amstel (www.samenmakenweouder-amstel.nl) en de websites van de gebiedsontwikkeling (DNK en Werkstad)
- Gemeentenieuws op de wekelijkse eigen pagina's in het Weekblad voor Ouder-Amstel
- Q&A op de website www.samenmakenweouder-amstel.nl
- Informatie en online participatie op de genoemde website
- Mailadres (vluchtelingen@ouder-amstel.nl) voor vragen
- Sociale media

Fase 2: In gesprek gaan:

- Gemeentenieuws op de eigen website en de websites van de gebiedsontwikkeling
- Gemeentenieuws op de wekelijkse eigen pagina's in het Weekblad voor Ouder-Amstel
- Geselecteerde doelgroepen (i.c. ondernemers) worden door middel van een mail geïnformeerd en uitgenodigd voor bijeenkomsten
- Q&A op website www.samenmakenweouder-amstel.nl
- Informatie en online participatie op de genoemde website
- Mailadres (vluchtelingen@ouder-amstel.nl) voor vragen
- Sociale media
- Geïnteresseerden uit 2024 actief per mail benaderen
- Pandeigenaren in de Werkstad actief per post benaderen

Fase 3: Terugkoppeling van opbrengst en verantwoording:

- Terugkoppeling participatie op de website www.samenmakenweouder-amstel.nl
- Mailinglijst: geïnteresseerden kunnen hun mailadres tijdens de bijeenkomsten achterlaten om op de hoogte gehouden te worden. Zij ontvangen zo het participatie verslag

- Gemeentenieuws op de eigen website en de websites van de gebiedsontwikkeling
- Gemeentenieuws op de wekelijkse eigen pagina's in het Weekblad voor Ouder-Amstel
- Q&A op website www.samenmakenweouder-amstel.nl
- Mailadres (vluchtelingen@ouder-amstel.nl) voor vragen
- Sociale media

Na opening van de locatie blijft communicatie van belang, dan vindt er communicatie en participatie plaats via:

- 06 nummer 24/7 voor vragen, klachten, overlast (beveiliging en/of sociaal beheerder)
- Mailadres (vluchtelingen@ouder-amstel.nl) voor vragen
- Persbericht, persgesprek en t.z.t. rondleiding voor pers
- Opening met mogelijkheid rond te kijken